

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук,
професора Заболотнова Віталія Олександровича
на дисертаційну роботу Андрійчук Тетяни Петрівни
«Оптимізація діагностики та профілактики гестаційних та перинатальних
ускладнень у вагітних із обтяженим гінекологічним анамнезом»,
поданої до разової спеціалізованої ради ДФ 26.613.167
при Національному університеті охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика МОЗ України
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»
(наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»)

Наукові керівники: член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор, перший проректор, професор кафедри акушерства, гінекології та перинатології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика Вдовиченко Юрій Петрович; доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри акушерства та гінекології ПВНЗ «Київський медичний університет» Сенчук Анатолій Якович.

1. Актуальність обраної теми дисертації. Гінекологічна патологія і запальні захворювання органів малого тазу мають несприятливий вплив на жіночий організм. Наслідками такого впливу є порушення менструальної функції і репродуктивного здоров'я жінки. Однією із назрілих проблем в акушерстві та гінекології є унікальність утворення фетоплацентарного комплексу, перебіг вагітності та пологів у жінок із обтяженим гінекологічним анамнезом. Вагітність у пацієнток із хронічним сальпінгоофоритом набуває низку проблем і, в першу чергу, – це виникнення плацентарної дисфункції. Функціонування фетоплацентарного комплексу після перенесеного сальпінгоофориту є мало вивченим питанням, а окремі дані щодо гемодинамічних, судинних, ендокринних, імунних та мікробіологічних досліджень у таких пацієнток фрагментарні і досить суперечливі. Як результат розладів функціонування органів та систем організму у жінок, які мали запальні захворювання геніталій, є негативні наслідки такі як: безпліддя, невиношування вагітності та звичне невиношування вагітності (55,0% випадків). У той же час, жінки

ізобтяженим гінекологічним анамнезом мають високий ризик розвитку різних перинатальних ускладнень, а існуючі лікувально-профілактичні заходи не завжди ефективні.

Усе це дозволяє стверджувати, що запропонована для виконання тема наукового дослідження є новою і недостатньо вивченою. На її підставі можуть бути створені нові методи дослідження перебігу вагітності та пологів у жінок із обтяженим гінекологічним анамнезом. Саме тому дисертаційна робота Андрійчук Т.П. присвячена актуальному завданню акушерства та гінекології – зниженню частоти акушерських та перинатальних ускладнень у жінок із обтяженим гінекологічним анамнезом шляхом розробки та впровадження у клінічну практику методів раціонального ведення вагітності на підставі результатів вивчення особливостей функціонування фетоплацентарного комплексу.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Виконана науково-дослідна робота є фрагментом наукової роботи кафедри акушерства та гінекології ПВНЗ «Київський медичний університет» «Збереження та реабілітація репродуктивного здоров'я жінки в умовах сучасної акушерсько-гінекологічної клініки» (номер державної реєстрації 0118U004492, термін виконання 2018–2023 рр.), здобувачка є співвиконавцем теми.

3. Новизна дослідження та одержаних результатів.

Дисертанткою Андрійчук Т.П. завдяки застосуванню сучасних методів дослідження та статистичної обробки поглиблені знання про патогенез плацентарної дисфункції та перинатальної патології в жінок із обтяженим гінекологічним анамнезом. У таких жінок наявний ускладнений акушерсько-гінекологічний і соматичний анамнези. Авторка виявила низьку оцінку біофізичного профілю плода і відхилення у гемодинаміці судин пуповини, наявність морфологічних змін в тканині плацент. Визначено, що клінічними наслідками плацентарної дисфункції у таких пацієнток є затримка росту плода і передчасне відшарування нормально розташованої плаценти. Доведено, що в другому та третьому триместрах у вагітних із хронічним сальпінгоофоритом стан гормональної функції фетоплацентарного комплексу

слід розцінювати як нестійкий, що свідчить про дисфункцію фетоплацентарного комплексу і високий ризик виникнення клінічних проявів плацентарної дисфункції. Показано підвищений ризик виникнення ускладнень перебігу пологів: передчасні пологи, передчасний розрив плідних оболонок, патологічний прелімінарний період, слабкість пологової діяльності (первинна, вторинна), дискоординувана пологова діяльність, дистрес плода. Хронічний сальпінгофорит несприятливо відображається на стані плодів та новонароджених, що потребує активного спостереження під час вагітності для своєчасного проведення лікувально-профілактичних заходів з метою покращення перинатальних результатів.

Авторка визначила причинний зв'язок між хронічним сальпінгофоритом у матері і морфологічними змінами в їхніх плацентах (варіант порушення дозрівання ворсин і варіант гіповаскуляризованих ворсин хоріона). Наряду з цим, у плацентах пацієнток із хронічним сальпінгофоритом виявлені й адаптаційні реакції.

Отримані дані дозволили науково обґрунтувати та удосконалити алгоритм діагностичних і лікувально-профілактичних заходів у жінок із обтяженим гінекологічним анамнезом на підставі використання медикаментозної корекції.

4. Теоретичне значення результатів дослідження.

Проведені дослідження дозволяють підвищити ефективність профілактики плацентарної дисфункції та перинатальної патології в жінок з обтяженим гінекологічним анамнезом на підставі вивчення лабораторно-біохімічних, клініко-ехографічних, ендокринологічних, кардіотокографічних, доплерометричних, морфологічних і гістологічних особливостей.

Поглиблене вивчення механізмів дисгормональних, гемостазіологічних, доплерометричних, ехографічних порушень у жінок із обтяженим гінекологічним анамнезом у генезі акушерської та перинатальної патології дозволили науково обґрунтувати необхідність удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів.

5. Практичне значення результатів дослідження.

У рецензованій науковій роботі дисертанткою досліджено клініко-анамнестичні особливості в жінок із обтяженим гінекологічним анамнезом та встановлено провідні фактори ризику. Показано вплив хронічного сальпінго-офориту на клінічний перебіг вагітності, пологів та перинатальні наслідки розродження. Представлені зміни гормонпродукувальної функції фетоплацентарного комплексу, зниження оцінки кардіотокограми та біофізичного профілю плода, висока частота виявлення при ультразвукографічному дослідженні III ступеня зрілості плаценти на тлі її дегенеративних змін, відхилення матково-плацентарного і плацентарно-плодового кровообігу при доплерометрії, морфологічні зміни плацент у пацієнток із обтяженим гінекологічним анамнезом.

Удосконалено та впроваджено алгоритм діагностичних та лікувально-профілактичних заходів у жінок із обтяженим гінекологічним анамнезом щодо зниження частоти акушерських ускладнень та перинатальної патології.

6. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Усі положення, висновки, рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані, достовірні, логічно витікають із результатів досліджень. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із застосуванням принципів доказової медицини. Методики, використані автором в дослідженні, актуальні. Наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані в дисертації одержані на достатньому фактичному матеріалі. В процесі дослідження було обстежено 200 жінок репродуктивного віку та 150 історій вагітності і пологів і 150 карт розвитку новонароджених. Достатня для статистичної обробки кількість досліджень і клінічних спостережень дозволяють вважати отримані результати достовірними. Методи статистичного аналізу, які були використані в роботі, адекватні. Статистичний аналіз результатів дослідження проведений на сучасному рівні, коректно, за допомогою стандартних програм статистичного аналізу. Вірогідність отриманих

наукових результатів підтверджена на практиці в основних та контрольних групах. Наведені в роботі таблиці, рисунки та діаграми переконливі. Висновки конкретні і повністю підтверджуються результатами дослідження. Висловлені в роботі наукові положення та рекомендації науково обґрунтовані.

7. Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення.

Дисертація викладена на 145 сторінках друкованого тексту) та складається із вступу, аналізу сучасного стану проблеми гестаційних та перинатальних ускладнень у вагітних із обтяженим гінекологічним анамнезом, розділу матеріалів та методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу та обговоренню результатів дослідження, висновків та практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел, додатків. Текст ілюстровано 13 таблицями і 22 рисунками. Бібліографічний покажчик розташований на 30 окремих сторінках і включає 265 джерел, з них 168 кирилицею і 97 латиницею.

Дисертація написана літературною мовою, грамотно. Усі розділи дисертації написані логічно, із дотриманням наукового стилю написання.

Вступ дисертації відображає актуальність досліджуваної проблеми, сформульована мета і завдання дослідження, відображена загальна характеристика роботи.

Перший розділ дисертації містить огляд актуальних літературно-інформаційних джерел, написаний літературною мовою, в традиційному плані, в якому автор розкриває сучасні уяви про етіопатогенез функціональних та морфологічних проявів негативного впливу запальних захворювань придатків матки на жіночий організм, сучасні підходи до лікування запальних захворювань та особливості перебігу вагітності, пологів, стан плодів та новонароджених у жінок із запальними захворюваннями придатків матки в анамнезі.

Другий розділ дисертації – «Дизайн та методи досліджень» – описаний дизайн клінічного дослідження (критерії включення та виключення вагітних

в дослідження, клінічна характеристика та розподіл жінок за групами), описані методи загальних та спеціальних клінічних, інструментальних досліджень, включаючи повний опис проведених методик визначення досліджуваних показників. У розділі викладені методи статистичної обробки результатів дослідження та вказано на дотримання етичних норм при проведенні досліджень. Описані методики відповідають встановленим вимогам і протоколам.

У третьому розділі авторкою проведений аналіз перинатальних наслідків вагітності у пацієнток із обтяженим гінекологічним анамнезом, особливостей соматичного і акушерсько-гінекологічних анамнезів, перебігу пологів, післяпологового періоду та стан новонароджених. Розділ написаний в чіткій, логічній послідовності, достатньо ілюстрований табличним матеріалом та завершується резюме.

Основним розділом роботи є результати власних досліджень (четвертий і п'ятий розділи). У четвертому розділі авторка детально провела аналіз стану системи мати-плацента-плід у вагітних із обтяженим гінекологічним анамнезом, особливостей гормонпродукувальної функції фетоплацентарного комплексу, функціонального стану плода, морфологічних та патогістологічних особливостей плацентарної тканини у вагітних із хронічним сальпінгоофоритом. У п'ятому розділі на основі показників системи мати-плацента-плід та наслідків пологів здобувачка продемонструвала клінічну ефективність удосконаленого алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів.

Характеризуючи, в цілому, розділи власних досліджень, необхідно підкреслити, що Андрійчук Т.П. провела багатогранні та об'ємні дослідження, які заслуговують на увагу як у науковому, так і в практичному плані. Кожний підрозділ завершується резюме, яке відображає отримані результати.

У розділі «Аналіз та обговорення результатів дослідження» об'єднано і систематизовано отримані результати дисертаційної роботи, проведений їх порівняльний аналіз, зроблені конкретизуючі висновки і надано практичні рекомендації.

Висновки, які наведені в дисертації, повністю відображають зміст роботи і зроблені на основі фактичного матеріалу дисертації та статистичної достовірності отриманих результатів, відповідають завданням дослідження та свідчать про досягнення поставленої мети.

Публікації по матеріалах дисертації повністю відповідають вимогам МОН України.

У ході ознайомлення з дисертаційною роботою виникли запитання для дискусії:

1. Які клінічні наслідки плацентарної дисфункції визначено у жінок із хронічним сальпінгофоритом в анамнезі?
2. Які морфологічні зміни в плацентах у пацієнток із перенесеним сальпінгофоритом було виявлено?

8. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

Основні фрагменти досліджень викладені у 12 наукових працях, з них 3 статті у виданнях, індексованих в базі даних Scopus, 7 тез доповідей на наукових форумах. Внесок здобувача в статтях, опублікованих у співавторстві, є вирішальним.

Основні положення роботи доповідалися і обговорювалися на науково-практичних семінарах і конференціях, зокрема, з міжнародною участю, на наукових конференціях Приватного вищого навчального закладу «Київський медичний університет» (Київ, 2020-2022 рр.) Наробки опубліковані в матеріалах тез семи доповідей міжнародних науково-практичних. Основні фрагменти досліджень викладені у 12 наукових працях, з них 3 статті у виданнях, індексованих в базі даних Scopus, 7 тез доповідей на науково-практичних форумах з міжнародною участю.

9. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Ідея проведення дослідження, мета і завдання сформульовані дисертанткою спільно з науковими керівниками – Сенчуком Анатолієм Яковичем і

Вдовиченком Юрієм Петровичем. Авторкою самостійно проведено патентні та інформаційні пошуки, аналіз наукової літератури, визначено методи дослідження.

Андрійчук Т.П. особисто провела дослідження, збір та аналіз клінічного матеріалу, його обробку, формування досліджуваних груп. Всі клінічні спостереження та обстеження проведено протягом виконання дисертаційного дослідження самостійно, з дотриманням протоколу біомедичного дослідження та підписанням інформованої згоди пацієнта за дизайном, затвердженим біомедичною експертизою.

Аналіз результатів дослідження, узагальнення, статистична обробка клінічних та інструментальних досліджень, їх оформлення проведені автором самостійно.

У наукових роботах авторці належить провідна роль у зборі клінічного матеріалу, статистичній обробці та аналізі отриманих результатів. Спільно з науковими керівниками обговорено та узагальнено наукові положення дисертації, оформлено висновки та практичні рекомендації.

10. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації).

Результати перевірки та аналізу матеріалів дисертації не виявили ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Розглянувши матеріали дисертації здобувача наукового ступеня доктора філософії Андрійчук Т.П. «Оптимізація діагностики та профілактики гестаційних та перинатальних ускладнень у вагітних із обтяженим гінекологічним анамнезом» встановлено, що при комп'ютерному тестуванні електронної форми дисертації та наявних за її темою публікацій через програму «AntiPlagiarism» та за допомогою системи StrikePlagiarism не виявлено академічного плагіату в наданих матеріалах дисертації. Текст наданих матеріалів дисертації Андрійчук Т.П. є оригінальним.

11. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці.

Положення дисертації, алгоритм профілактики акушерських та перинатальних ускладнень впроваджено у практичну роботу жіночих консультацій м. Києва, акушерського відділення комунального некомерційного підприємства «Академія здоров'я людини» і в навчальний процес кафедри акушерства та гінекології Приватного вищого навчального закладу «Київський медичний університет» і кафедри акушерства, гінекології та перинатології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика.

12. Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради.

Дисертація Андрійчук Т.П. на тему «Оптимізація діагностики та профілактики гестаційних та перинатальних ускладнень у вагітних із обтяженим гінекологічним анамнезом» відповідає паспорту спеціальності «Акушерство та гінекологія». Дисертація повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.

13. Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Андрійчук Т.П. «Оптимізація діагностики та профілактики гестаційних та перинатальних ускладнень у вагітних із обтяженим гінекологічним анамнезом», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»), присвячена актуальній проблемі сучасного акушерства, є закінченим науковим дослідженням, що містить нові положення і нові науково обґрунтовані результати, які, в цілому, розв'язують важливе науково-практичне завдання – зниження частоти акушерських та перинатальних ускладнень шляхом розробки та впровадження у клінічну практику методів раціонального ведення вагітності на підставі результатів вивчення клініко-інструментальних та лабораторних досліджень особливостей функціонування фетоплацентарного комплексу

у жінок із обтяженим гінекологічним анамнезом, а також удосконалення алгоритму діагностичних і лікувально-профілактичних заходів у даної категорії пацієнток.

Виходячи з актуальності, об'єму та рівня досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувачки, дисертаційна робота Андрійчук Т.П. «Оптимізація діагностики та профілактики гестаційних та перинатальних ускладнень у вагітних із обтяженим гінекологічним анамнезом» повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її авторка Андрійчук Тетяна Петрівна повністю заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

Офіційний опонент:
завідувач кафедри «Сестринська справа»
Житомирського медичного інституту
Житомирської обласної ради,
доктор медичних наук професор

В. О. Заболотнов

